

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord / V

Lijst van gebruikte afkortingen / XVII

Literatuurlijst / XXI

Hoofdstuk 1

De rechtspraak in belastingzaken als onderdeel van de Nederlandse rechtsorde / 1

- 1.1 Algemeen / 1
- 1.2 Enkele historische notities / 1
- 1.3 Toegang tot een onafhankelijke rechter / 3
  - 1.3.1 Supranationale regelingen / 3
  - 1.3.2 De grondwettelijke regeling / 7
- 1.4 Een gesloten systeem van rechtsmiddelen / 8
- 1.5 Bronnen van het fiscale procesrecht / 9
- 1.6 Aard van het fiscale procesrecht / 10

Hoofdstuk 2

Voorwerp van belastinggeschillen / 15

- 2.1 Inleiding / 15
- 2.2 Aanslag- en aangiftebelastingen / 16
  - 2.2.1 Aanslagbelastingen / 16
  - 2.2.2 Aangiftebelastingen / 17
- 2.3 Aangifte / 18
- 2.4 Navordering en naheffing / 18
  - 2.4.1 Navorderingsaanslag algemeen / 18
  - 2.4.2 Navorderingstermijn / 21
  - 2.4.3 Naheffingsaanslag / 24
  - 2.4.4 Boeten / 24

Hoofdstuk 3

Bezwaar / 25

- 3.1 Inleiding / 25
  - 3.1.1 Overslaan bezwaarfase / 26
- 3.2 In welke gevallen? / 26
  - 3.2.1 Aanslagbelastingen / 26
  - 3.2.2 Aangiftebelastingen / 28

3.2.3	Voor bezwaar vatbare beschikkingen / 29
3.3	Wie kan bezwaar (of beroep) instellen? / 30
3.4	Bij welke instantie? / 34
3.5	Binnen welke termijn? / 35
3.5.1	Inleiding / 35
3.5.2	Aanvang van de bezwaar- en beroepstermijn / 36
3.5.3	Voortijdig ingediend bezwaar en beroep / 39
3.5.4	Einde van de bezwaar- en beroepstermijn / 39
3.5.5	Bezwaar en beroep bij een fictieve weigering / 41
3.5.6	Termijnoverschrijding / 42
3.5.6.1	Algemeen / 42
3.5.6.2	Eigen omstandigheden / 42
3.5.6.3	Omstandigheden van de gemachtigde/belastingadviseur / 43
3.5.6.4	Onjuiste voorlichting door de overheid c.q. de rechter / 44
3.5.6.5	Zo spoedig mogelijk alsnog in bezwaar of beroep komen / 45
3.5.6.6	Nieuwe feiten ontdekt na verstrijken bezwaar/beroepstermijn / 46
3.5.6.7	Onjuiste adressering aanslag of beschikking / 47
3.5.6.8	Termijnoverschrijding door ontbreken hoorzitting / 48
3.5.6.9	Termijnoverschrijding en boeten / 48
3.6	Op welke manier? / 49
3.6.1	Pro forma bezwaarschrift / 50
3.6.2	Indienen langs elektronische weg / 50
3.6.3	Wat geldt als bezwaarschrift / 51
3.6.4	Bevoegde persoon / 52
3.6.5	Tegen één beslissing? / 53
3.6.6	Verdere inhoud; tijdige motivering / 53
3.6.7	Een tweede bezwaarschrift? / 55
3.7	De behandeling van het bezwaarschrift / 56
3.7.1	Interne compensatie / 56
3.7.2	Inlichtingenplicht in de bezwaarfase / 58
3.7.3	De behandelend ambtenaar / 59
3.8	Het horen; inzagerecht in belastingdossier / 59
3.9	De uitspraak op bezwaarschrift / 63
3.9.1	Binnen welke termijn? / 63
3.9.2	Op welke wijze? / 64
3.10	De consequenties van een aanhangig bezwaar voor de invordering / 66
3.11	Kostenvergoeding in de bezwaarfase / 66

Hoofdstuk 4

De rechter in belastingzaken / 69

4.1	Inleiding / 69
4.2	De rechtsmacht van de bestuursrechter / 69
4.3	Historisch overzicht / 71
4.3.1	Wet belastingrechtspraak in twee feitelijke instanties / 72
4.4	De rechtbank en het gerechtshof nader bezien / 73
4.4.1	Rechtbank: sector bestuursrecht / 73

- 4.4.2 Relatieve competentie rechtbank / 74
- 4.4.3 Gerechtshof: belastingkamer / 75
- 4.4.4 Welk gerechtshof is bevoegd? / 76
- 4.4.5 Mediation naast rechtspraak / 76
- 4.4.6 Rechters en raadsheren / 78
- 4.4.7 De enkelvoudige en meervoudige kamers / 78
- 4.4.8 De rechter-commissaris / 79
- 4.4.9 De griffie / 80

Hoofdstuk 5

Procespartijen en vertegenwoordiging / 81

- 5.1 Belanghebbende / 81
- 5.2 Vertegenwoordiging / 82
  - 5.2.1 Inleiding / 82
  - 5.2.2 Vertegenwoordiging krachtens volmacht / 83
  - 5.2.3 Wie kan gemachtigde zijn? / 85
  - 5.2.4 Uitsluiting van vertegenwoordiging door de inspecteur / 85
  - 5.2.5 Weigering van een vertegenwoordiger / 85
  - 5.2.6 Einde vertegenwoordiging / 86
  - 5.2.7 Bijstand ter zitting / 87
  - 5.2.8 Verzending van stukken / 87
- 5.3 De inspecteur / 89

Hoofdstuk 6

Beroep in eerste aanleg bij de rechtbank / 91

- 6.1 Inleiding / 91
- 6.2 Waartegen is beroep mogelijk? / 91
  - 6.2.1 Gelimiteerde beroepsmogelijkheden / 92
  - 6.2.2 Geen beroep mogelijk in bepaalde gevallen / 93
    - 6.2.2.1 Voorbereidende beslissingen / 93
    - 6.2.2.2 Ambtshalve genomen beslissingen / 95
    - 6.2.2.3 Departementale beslissingen / 95
    - 6.2.2.4 Overige gevallen / 97
    - 6.2.2.5 Andere rechter / 97
    - 6.2.2.6 Afstand van beroep en berusting / 97
  - 6.2.3 Uitblijven van een uitspraak op bezwaarschrift: inspecteur doet uitspraak niet tijdig / 98
- 6.3 Op welke manier wordt een beroepschrift ingediend? / 99
  - 6.3.1 Conclusie / 100
  - 6.3.2 Met redenen omkleed / 101
  - 6.3.3 Overleggen van de aangevallen beslissing / 102
  - 6.3.4 Beroepsgerechtigden / 102
  - 6.3.5 Ondertekend / 104
  - 6.3.6 Nederlandse taal / 104
  - 6.3.7 Tegen één beslissing? / 104
  - 6.3.8 Domiciliekeuze / 105

6.3.9	Beroepstermijn / 105
6.3.9.1	Algemeen / 105
6.3.9.2	Niet-ontvankelijk beroep / 107
6.3.9.3	Pro forma beroepschrift / 108
6.4	Griffierecht / 108
6.5	Griffierecht in strijd met art. 6 EVRM? / 111
6.5.1	Vergoeding van griffierecht / 112
6.6	Inhoud beroepschrift / 113
6.6.1	Feiten / 113
6.6.2	Subsidiaire klachten / 114
6.6.3	Behandeling door de enkelvoudige of meervoudige kamer? / 114
6.6.4	Afzien van mondelinge behandeling / 115
6.6.5	Overige aspecten / 115
6.7	Het verweerschrift / 116
6.7.1	De op de zaak betrekking hebbende stukken / 118
6.8	Replik en dupliek / 119
6.9	De uitspraak / 120
6.9.1	Inleiding / 120
6.9.2	Devolutive werking van het beroep in eerste aanleg / 121
6.9.3	Termijn waarbinnen de uitspraak moet worden gedaan / 122
6.10	Schriftelijke uitspraak / 123
6.10.1	Opbouw en motivering / 123
6.10.2	Motiveringseis / 124
6.10.3	Dictum / 126
6.10.3.1	Onbevoegdverklaring van de rechtbank / 126
6.10.3.2	Niet-ontvankelijkheid / 127
6.10.3.3	Gegroundverklaring van het beroep / 127
6.10.3.4	Ongegrondverklaring van het beroep / 128
6.10.3.5	Indien toewijzing van een beroep niet tot een voor belanghebbende gunstiger resultaat kan leiden / 129
6.10.3.6	Proceskostenveroordeling / 130
6.10.3.7	Is het BPB in strijd met het gemeenschapsrecht? / 133
6.10.3.8	Schadevergoeding / 136
6.10.4	Ondertekening en verzending / 137
6.11	Mondelinge uitspraak / 138
6.12	Vervangen van een mondelinge uitspraak door een schriftelijke uitspraak / 140
6.13	Herziening / 141
6.14	Bevoegdheden inspecteur tijdens de beroepsfase / 143
Hoofdstuk 7	
Hoger beroep bij het gerechtshof / 145	
7.1	Inleiding / 145
7.2	In welke bepalingen is het hoger beroep geregeld? / 145
7.3	Waartegen is hoger beroep mogelijk? / 145
7.4	Geen prorogatie / 146

7.5	De functie van het hoger beroep / 147
7.6	Berusting / 148
7.7	Beroepsgerechtigden / 149
7.8	Het beroepschrift / 149
7.8.1	Met redenen omkleed / 150
7.8.2	Overleggen van de aangevallen beslissing / 150
7.8.3	Ondertekend / 150
7.8.4	Nederlandse taal / 151
7.8.5	Tegen één uitspraak? / 151
7.8.6	Domiciliekeuze / 152
7.9	Beroepstermijn / 152
7.9.1	Algemeen / 152
7.9.2	Niet-ontvankelijk beroep / 153
7.9.3	Pro forma beroepschrift / 153
7.10	Griffierecht / 154
7.10.1	Vergoeding van griffierecht door de staat aan belanghebbende / 156
7.11	Behandeling door de enkelvoudige of meervoudige kamer? / 156
7.12	Afzien van mondelinge behandeling / 156
7.13	Relatieve competentie / 157
7.14	Verdere schriftelijke behandeling / 157
7.15	Incidenteel hoger beroep / 158
7.15.1	Algemeen / 158
7.15.2	Instellen incidenteel hoger beroep / 160
7.15.3	Verweer tegen het incidenteel hoger beroep / 160
7.16	De uitspraak / 160
7.16.1	Devolutieve werking van het hoger beroep / 160
7.16.2	Termijn waarbinnen de uitspraak moet worden gedaan / 161
7.16.3	Schriftelijke uitspraak / 161
7.16.3.1	Opbouw en motivering / 161
7.16.3.2	Motiveringseis / 161
7.16.3.3	Dictum / 162
7.16.3.4	Proceskostenveroordeling / 163
7.16.4	Ondertekening en verzending / 164
7.16.5	Mondelinge uitspraak / 165
7.17	Herziening / 165
Hoofdstuk 8	
Voorlopige voorziening; versnelde en vereenvoudigde behandeling / 167	
8.1	Inleiding / 167
8.2	Voorlopige voorziening: een fiscaal kort geding? / 167
8.2.1	Connexiteitseis / 168
8.2.2	Spoedeisend belang / 170
8.2.3	Lichtvaardig opgelegde aanslag of onrechtmatig genomen besluit / 173
8.2.4	Procedurale aspecten / 173
8.2.5	Kortsluiting / 174
8.3	Versnelde behandeling / 174

- 8.4 Uitspraak zonder voorafgaande mondelinge behandeling / 176
- 8.5 Vereenvoudigde behandeling van het beroep / 177
- 8.6 Verzet / 178
- 8.7 Wraking en verschoning van rechters / 179

Hoofdstuk 9

Zitting / 181

- 9.1 Inleiding / 181
- 9.2 Kennisgeving van de zitting / 181
- 9.2.1 Verhinderdata en uitstel / 183
- 9.3 Pleidooi / 185
- 9.4 Pleitnota / 185
- 9.5 Verlenen van akte / 186
- 9.6 Nieuwe feiten, grieven, stukken en rechtsgronden ter zitting / 187
- 9.7 Nadere zitting / 188
- 9.8 Inlichtingen van derden / 190
- 9.9 Getuigen, deskundigen en tolken / 191
- 9.9.1 Tolken / 191
- 9.9.2 Getuigen / 191
- 9.9.3 Verschoning / 194
- 9.9.4 Deskundigen / 196
- 9.10 Proces-verbaal van de zitting / 197
- 9.11 Met gesloten deuren of openbaar / 199

Hoofdstuk 10

Taak van de rechter / 201

- 10.1 Algemeen / 201
- 10.2 Geen rechtspleging zonder beroep / 202
- 10.3 Geen verslechtering van de positie van belanghebbende / 202
- 10.4 De omvang van de rechtsstrijd / 203
- 10.5 Openbare orde / 205
- 10.6 Aanvulling van rechtsgronden / 206
- 10.7 Onderzoek van alle stellingen / 207

Hoofdstuk 11

Stelplicht en bewijs / 209

- 11.1 Stelplicht / 209
- 11.2 Informatieplicht tijdens de beroepsprocedure / 209
- 11.3 Bewijs: wettelijke bepalingen / 210
- 11.4 De rol van de rechter bij de bewijsvoering / 211
- 11.5 Verdeling van de bewijslast / 211
- 11.5.1 Bewijslast bij een beroep op uitzonderingsbepalingen / 213
- 11.5.2 Ervaringsregels / 213
- 11.5.3 Verrekenprijzen / 213
- 11.5.4 Vragen van rechtskundige aard / 214
- 11.6 Keuze en waardering van het bewijs / 214

11.6.1	Zwaarte van de bewijslast: blijken en aannemelijk maken / 215
11.6.2	Boekhouding als bewijsstuk / 216
11.7	Bewijsaanbod / 217
11.7.1	Deugdelijke motivering voor passeren bewijsaanbod / 218
11.7.2	Partijgetuigen / 219
11.7.3	Tijdstip bewijsaanbod / 220
11.8	Wettelijke toedeling ('omkering') van de bewijslast / 221
11.8.1	Wanneer wordt de omkering van de bewijslast toegepast? / 222
11.8.2	Omkering van bewijslast en boeten / 225
11.8.3	Omkering van bewijslast in strijd met EU-recht? / 226
11.8.4	Omkering van bewijslast een strafsanctie in de zin van art. 6 EVRM? / 226
11.8.5	Betreft de omkering van bewijslast de gehele aanslag? / 226
11.9	Onrechtmatig verkregen bewijs / 228

Hoofdstuk 12

Toepasselijke rechtsregels / 229

12.1	Algemeen / 229
12.2	Toetsing van algemeen verbindend wettelijk voorschriften / 230
12.2.1	Toetsing aan het Europese recht / 232
12.3	Algemene beginselen van behoorlijk bestuur / 235
12.3.1	Inleiding / 235
12.3.2	Ministerieel beleid en ministeriële resoluties / 237
12.3.3	Inlichtingen, toezeggingen, standpunten en rulings / 239
12.3.3.1	Inlichtingen en mededelingen / 240
12.3.3.2	Toezeggingen / 240
12.3.3.3	Standpuntbepalingen / 240
12.3.3.4	Advance rulings / 241
12.3.3.5	Standpuntbepalingen door de fiscus / 241
12.3.3.6	Boekenonderzoeken / 242
12.3.3.7	Bevoegde inspecteur / 242
12.3.4	Fiscale vaststellingsovereenkomst (fiscaal compromis) / 243
12.3.4.1	Mediation / 245
12.3.4.2	APA's en ATR's / 245
12.4	Rechterlijke toetsing van bestuurlijke boeten / 246
12.4.1	Openbaarheid / 249
12.4.2	Vermoeden van onschuld / 250
12.4.3	Een kosteloze raadsman in geval van onvermogen / 252
12.4.4	Advisering door deskundige en opzet of grove schuld / 252
12.4.5	Behandeling binnen redelijke termijn / 253
12.4.5.1	Wat is een redelijke termijn / 253
12.4.5.2	Gevolgen van de overschrijding van de redelijke termijn / 254
12.4.5.3	Wanneer begint de redelijke termijn te lopen / 255
12.4.5.4	Ambtshalve toetsing van de redelijke termijn / 255
12.4.6	Gronden boete moeten worden medegedeeld / 256
12.4.7	Fiscale boete en zwijgrecht / 257
12.4.8	Andere procesrechtelijke aspecten van de boeteoplegging / 259

Hoofdstuk 13

Het cassatieberoep bij de Hoge Raad / 263

- 13.1 Inleiding / 263
- 13.2 Betekenis van de Hoge Raad / 265
- 13.3 Tegen welke beslissingen staat cassatieberoep open? / 266
  - 13.3.1 Sprongcassatie / 268
  - 13.3.2 Herziening / 269
- 13.4 Taak van de cassatierechter / 270
  - 13.4.1 Algemeen / 270
  - 13.4.2 Motiveringsklacht / 271
  - 13.4.3 Andere vormverzuimen / 273
  - 13.4.4 Schending van het recht / 274
    - 13.4.4.1 Algemeen / 274
    - 13.4.4.2 Internationaal recht / 275
    - 13.4.4.3 Schending van algemene rechtsbeginselen / 277
  - 13.4.5 Beleidsregels vormen recht in de zin van art. 79 RO / 278
  - 13.4.6 Feiten of rechtsregels / 281
- 13.5 Wie kunnen cassatieberoep instellen? / 282
- 13.6 Op welke manier moet het beroep worden ingesteld? / 283
  - 13.6.1 Inleiding / 283
  - 13.6.2 Termijn van cassatieberoep / 284
  - 13.6.3 Splitsing, aanvulling en herstel van vormverzuim / 285
  - 13.6.4 Het bij cassatie verschuldigde griffierecht / 286
- 13.7 Verweerschrift in cassatie en incidenteel beroep / 287
- 13.8 Pleidooi / 288
- 13.9 Conclusie Openbaar Ministerie / 291
- 13.10 Cassatie in het belang der wet / 292

Hoofdstuk 14

Het arrest / 295

- 14.1 Inleiding / 295
- 14.2 Verloop van de cassatieprocedure / 296
  - 14.2.1 Duur van de cassatieprocedure / 296
- 14.3 Het dictum / 297
  - 14.3.1 Niet-ontvankelijkverklaring van het beroep in cassatie / 297
    - 14.3.1.1 Inachtneming formaliteiten en niet-ontvankelijkheid / 298
    - 14.3.1.2 Niet-ontvankelijkheid; afdoening op grond van art. 80a RO / 298
  - 14.3.2 Ongegrondverklaring van het beroep / 299
  - 14.3.3 Gegrondverklaring van het beroep / 299
    - 14.3.3.1 Verwijzing naar een feitenrechter / 300
    - 14.3.3.2 Beslissing ten principale / 301
  - 14.3.4 Nevenbeslissingen / 301
- 14.4 Behandeling na verwijzing / 302
- 14.5 Vanaf welk tijdstip werkt een arrest? / 303
  - 14.5.1 Het vertrouwensbeginsel / 304
  - 14.6 Het stellen van een prejudiciële vraag aan de Hoge Raad / 304

Hoofdstuk 15

Beroep op andere rechters / 307

- 15.1 Inleiding / 307
- 15.2 De burgerlijke rechter / 307
  - 15.2.1 De burgerlijke rechter optredend in heffingsgeschillen met de burger als eiser / 307
  - 15.2.2 De burgerlijke rechter optredend in heffingsgeschillen met de staat als eiser / 310
  - 15.2.3 De burgerlijke rechter optredend in invorderingsgeschillen / 312
    - 15.2.3.1 Verzet / 312
    - 15.2.3.2 Verzet bij derdenbeslag / 316
    - 15.2.3.3 Verzet bij bodemrecht / 316
- 15.3 Het Hof van Justitie van de Europese Unie te Luxemburg / 317
- 15.4 Europese Hof voor de Rechten van de Mens / 320
- 15.5 Procedures invoerrechten en accijnzen / 322
- 15.6 Procedures over toeslagen / 322
- 15.7 De belastingrechter optredend in invorderingszaken / 323
  - 15.7.1 Kostenwet / 323
  - 15.7.2 Wet Rechtsbescherming met betrekking tot de administratieplicht en controlehandelingen van de fiscus (art. 62a Invorderingswet 1990) / 324

Hoofdstuk 16

Buitengerechtelijke procedures / 325

- 16.1 Verzoek toepassing 'ambtshalve' vermindering / 325
- 16.2 Hardheidsclausule / 326
- 16.3 Administratief beroep in invorderingszaken / 328
  - 16.3.1 Verzoek om uitstel/beëindiging van uitstel van betaling / 328
  - 16.3.2 Verzoek om kwijtschelding / 330
  - 16.3.3 Administratief beroep tegen de deurwaarderskosten van een dwangbevel / 330
  - 16.3.4 Andere gevallen van administratief beroep / 330
- 16.4 Extern klachtenrecht; Nationale ombudsman / 331
- 16.5 Recht van petitie / 336

Jurisprudentieregister / 339

Trefwoordenregister / 363

